

LA MORT D'UWE BARSCHEL
SOTRAGA LA POLÍTICA ALEMANYA

L'ombra d'un dubte

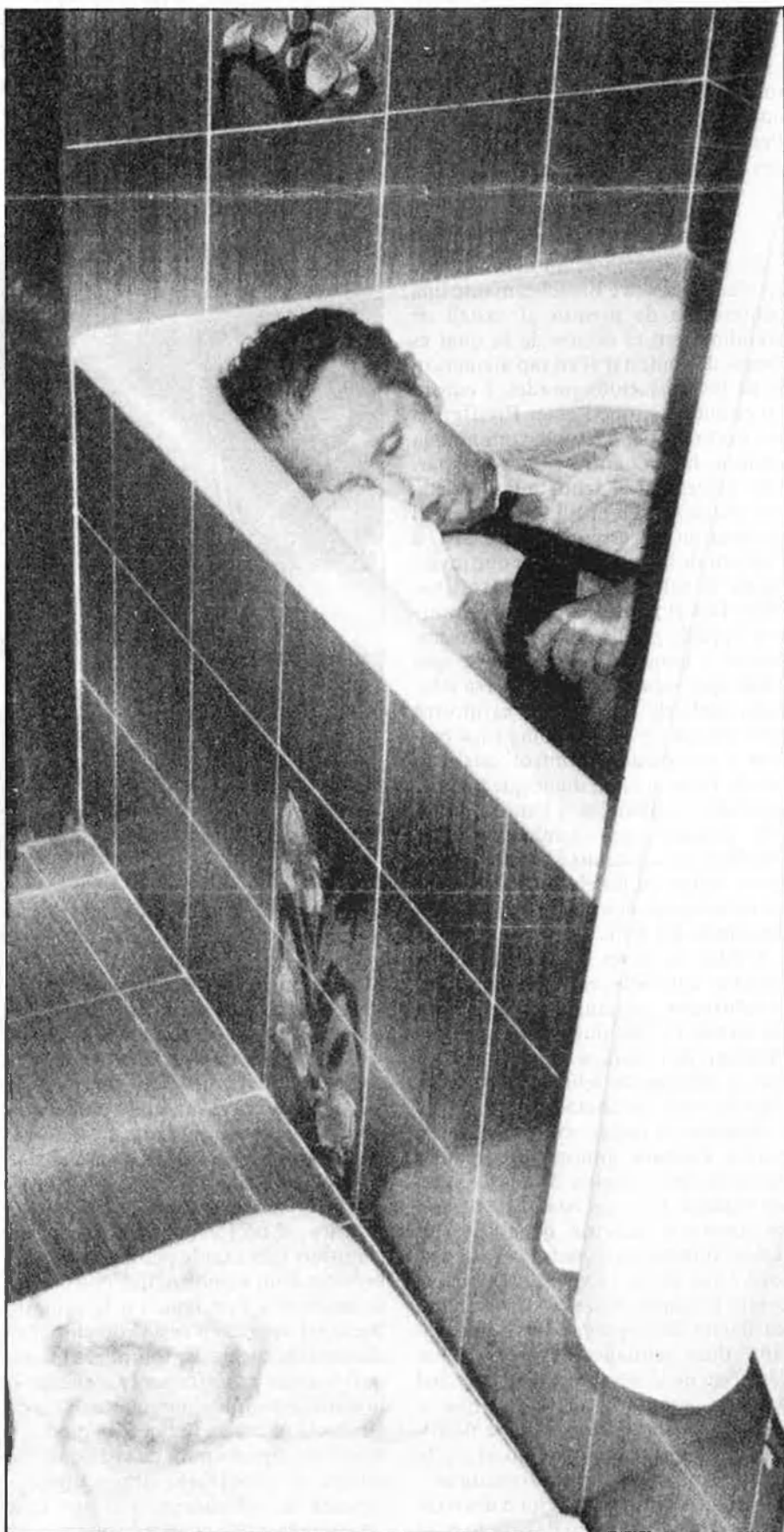
Mort natural, accident, assassinat o suïcidi. Les tesis policials, però, es decanten majorment per un suïcidi escenificat per la mateixa víctima com un assassinat. De tota manera, la veritat de la història es perfila tèrbola i, encara, inassolible.

Víctor Alexandre (Bonn)

«**A**questa és l'acció més bruta i repugnant que jo i els meus companys hem fet en tota la nostra vida». Amb aquestes paraules, definia Reiner Pfeiffer les investigacions que, segons ell, li va ordenar que fes el ministre-president del govern del *land* de Schleswig-Holstein (RFA), Dr. Uwe Barschel sobre les declaracions d'impostos i la vida sexual del líder de l'SPD Björn Engholm.

Fins aquí, res a dir. En aparença, són les paraules d'un home honest amb problemes de consciència que, de sobte, no podent resistir ni un dia més el pes d'uns principis que ell creia insubornables, decideix confessar-se davant seixanta milions de persones. ¿Però... —i aquest seria el *Mc Guffin* de la història si aquesta hagués sortit de la ment de Hitchcock—, és Pfeiffer, veritablement, un personatge vestit de blanc immaculat tacat tan sols per una circumstancial defecació colomera? Si tan repugnants li semblaven els encàrrecs de Barschel, ¿per què els acceptà? ¿Tan insuportable se li feia el pes del seu pecat fins el punt de no importar-li malmetre amb les seves declaracions la imatge de la Unió Demòcrata-Cristiana tot beneficiant la de l'SPD, el partit de l'oposició? ¿Fins quin punt la seva coneguda amistat amb Klaus Nilius, el seu homòleg del SPD i mà dreta d'Engholm, queda al marge d'aquest afer?

Aquestes preguntes, que qualsevol

Barschel, el cadàver, en una posició ben sospitosa.

periodista que hagi seguit el cas de prop, no pot deixar de fer-se, són si més no les mateixes que sens dubte es fa la Comissió Investigadora Parlamentària de Kiel encarregada de treure l'entrellat d'una novel·la per trameses que, amb admirable fantasia, ens sorprèn a tots amb la incorporació de nous personatges a cada nou capítol. Però, bé. Anem a pams i revisem l'afer des del seu començament.

Paraula d'honor

El 10 de setembre, un dia abans de les eleccions, Uwe Barschel manté una conferència de premsa al castell de Steinhorst en el decurs de la qual és pregat de contestar si en sap alguna cosa de les acusacions jurades, i encara no publicades, que Reiner Pfeiffer, el seu portaveu per a les relacions amb la premsa, ha fet contra ell al setmanari *Der Spiegel* en el sentit que l'ordenà que punxés el seu propi telèfon per tal de crear un fals espionatge de l'SPD a l'entorn de la seva persona i que investigués la vida privada de Björn Engholm fins el punt de poder presentar-lo a l'opinió pública com evasor d'impostos i homosexual. Barschel, que l'únic que volia era una conversa relaxada amb els periodistes, es mostrà molt afectat per la pregunta i trigà bastant a recuperar el control dels seus nervis. Quan ho féu, digué que tot eren mentides i calúmnies, i l'endemà mateix presentà una denúncia contra Pfeiffer i el setmanari *Der Spiegel* per haver influït en les eleccions, el resultat de les quals suposà per la CDU una davallada del 8 %.

L'allau de noves proves a favor de Pfeiffer, entre elles el testimoni de Jutta Schröder, secretària de la cancelleria estatal i el del director general del Ministeri de Finances del *land* que diu que, a mitjans de febrer, Barschel ja s'havia posat en contacte amb ell per a demanar-li dades sobre Engholm, porten l'encara ministre-president a donar la seva paraula d'honor diverses vegades, fins i tot en directe davant les càmeres de televisió, que tot són injúries i difamacions contra la seva persona i que ell no va veure la denúncia contra Engholm fins el 14 de setembre tot llegint *Der Spiegel*. Això no obstant, dues setmanes després i sense desdir-se de la seva paraula, Barschel convoca sobtadament la premsa i anuncia la fi de la seva carrera política, fet aquest, però, que no atura la formació d'una Comissió Investigadora Parlamentària que el cita a declarar a Kiel el 12 d'octubre i davant la qual no arribarà mai a comparèixer, ja que

el dia abans és trobat mort per dos reporters de la revista *Stern* a la banyera de la cambra 317 de l'hotel Beau Rivage de Ginebra. A partir d'aquí, el que fins ara no passava de ser un afer d'intrigues polítiques com n'hi ha tants es converteix, gràcies a les misterioses circumstàncies que envolten la mort, en el centre d'interès de l'opinió pública internacional i, com és lògic, els guionistes imaginaris d'aquesta història real han tingut cura que en els supòsits, no hi manqués cap de les qua-

Reiner Pfeiffer.

tre possibles formes humanes de morir: mort natural, accident, assassinat o suïcida.

La primera hipòtesi compta amb el suport de la CDU en el sentit que la víctima, malgrat la seva relativa joventut, 43 anys, tenia un cor feble; la segona esdevé la menys probable, atesos certs detalls com ara la mà dreta embenada amb què aparegué el cadàver; la tercera és la defensada per la família i la quarta, pels reporters de *Stern* que el van trobar. L'autòpsia, finalment, aclarirà, si no tots, ja que s'acabaria el misteri i per tant la pel·lícula, alguns aspectes d'un argument que es troba en el seu nus: a l'estómac i a la sang de Barschel apareixen restes de cinc medicaments, entre ells, somnífers i tranquil·litzants prou forts per a causar-li la mort sense que s'apreciïn senyals de violència al cos i a la boca, la qual cosa exclou, des del punt de vista dels forenses, la possibilitat d'una injecció forçada de substàncies. Pel que fa a l'hora de la mort, es calcula que es produí cap a les onze del matí de diumen-

ge dia 11, per bé que es fa difícil de precisar, ja que l'alta temperatura de l'aigua de la banyera va alterar també la del cadàver.

Tal com estan les coses, les opinions i especulacions van i vénen en totes direccions. D'una banda, l'oposició i la premsa groga consideren que no hi ha dubte que fou un suïcida amb escenografia d'assassinat per tal que l'honor burgès de Barschel i de la seva família romangués immaculat, mentre que per l'altra, la mare d'aquest, insisteix que l'accident d'aviació, —un vol privat de quatre persones—, que el seu fill patí el mes de maig d'enguany i del qual fou l'únic supervivent, ja va ser un atemptat.

Dijous dia 15 d'octubre, quatre dies després dels fets de Ginebra, *Stern* surt al carrer i publica l'única foto del cadàver de Barschel que fins ara es coneix, com també el relat d'allò que van veure.

Pel que sembla, Barschel va arribar dissabte dia 10 a les tres de la tarda a Ginebra en un vol procedent de Gran Canària. Un periodista de *Stern* se li va atansar i li va preguntar en alemany: «¿És vostè el Sr. Barschel?», a la qual cosa,

aquest contestà en anglès: «I don't understand» (No comprenc). Va donar algunes voltes en un taxi per despistar els seus seguidors i, de retorn a l'aeroport, es va trobar amb un home d'un 1,80 d'alçària, cabell castany clar i ben afaitat amb qui enraonà i passejà una mitja hora aproximadament. Tot seguit, agafà un altre taxi i se n'anà a l'hotel Beau Rivage on es va inscriure com a advocat. A les cinc telefonà a la seva dona a Gran Canària i va parlar tres vegades amb el seu germà Eike a Suïssa tot interessant-se pels seus fills i mostrant-se optimista per les proves que, segons deia, havia trobat al seu favor. La darrera trucada, la va fer a les set i cinc.

La nit de dissabte no va sortir de l'habitació i es va negar reiteradament a parlar amb els periodistes de *Stern*, com al matí de diumenge, que ni tan sols va aparèixer al menjador a l'hora del desdjuní ni el va encarregar per telèfon. A dos quarts d'una, un reporter va obrir la porta, que no estava tancada amb clau, descobrí el cadàver i

avisà el director de l'hotel i la policia que va trigar vint minuts a arribar.

A dos quarts de tres, l'actual ministre president en funcions del govern del *land*, Schwarz, es posà en contacte amb la policia de Ginebra perquè certifiqués la mort de Barschel, però aquesta es negà tot aduint que en desconeixia la identitat i les causes. Tres dies després, dimecres 14, a Suïssa corria una foto tramesa per la Direcció General de Seguretat alemanya en la qual es veia el rostre d'un home de 40 anys, mig calb i amb bigoti anomenat Robert Roloff, considerat el testimoni fantasma que es va entrevistar amb Barschel a l'aeroport i que tothom cerca però que ningú no ha vist. De sobte, la nit de dijous 15, la policia de Lübeck sospita que el contacte real de Barschel podria no ser Roloff sinó un tal Bern Bluckman, un oficial de la reserva i antic periodista del *Bild Zeitung* que actualment escriu per a òrgans de la Unió Demòcrata-Cristiana i premses locals, i registra tots els racons del seu pis de Hannover. Els companys de feina de Bluckman, però, consideren improbable que ell sigui el famós i cercat contacte ja que el mes de setembre es sotmeté a un procés de desintoxicació alcohòlica i la seva vida travessa moments difícils, cosa que fa difícil que pogués anar a Ginebra i menys a Gran Canària, on també hi ha indicis de possibles connexions.

Com és lògic, cada dia que passa apareixen nous elements d'intriga i un d'ells, certament curiós, és la carta que el dia 7 d'octubre va rebre un company de Barschel escrita de la seva pròpia mà i segellada per l'Oficina de Correus de Ginebra quan, almenys en teoria, Barschel es trobava de vacances a un *bungalow* del centre turístic Bahía Feliz a 50 kilòmetres al sud de Las Palmas, propietat del seu amic berlinès el constructor Rolf Lechner.

Res no és el que sembla

La policia suïssa, que en tot aquest afer sempre ha tingut més interrogants

que no pas respostes, no descarta la possibilitat d'un assassinat simulat per la pròpia víctima i que féu desaparèixer el got de rentar-se les dents i l'ampolla de vi encarregada i signada la nit de dissabte dia 10 com també les capses dels medicaments ingerits, atès que, feta la prova amb aquestes, el wàter no presentà cap dificultat per empassar-se-les. Tanmateix, té sospites que la posició en què fou trobat el cadàver amb el cap fora de l'aigua no s'escau amb la que mostren les fotografies ja que els cabells encara eren molls, cosa improbable si, com sembla, l'hora de la mort es produí noranta minuts abans. És per això que la policia intueix que els reporters de *Stern* alteraren la

Uwe Barschel.

sició per obtenir un document més fotogrènic.

¿Què passa, mentrestant, a l'òrbita política? Com és natural, el safareig és majúscul i hi ha opinions per tots els gustos: l'SPD, que forma coalició al govern del *Land* amb la CDU, diu que, malgrat tot, està disposat a mantenir-la. L'FDP (els liberals) demana noves eleccions tan bon punt arribin a la seva fi les investigacions, i la CDU, presenta Klaus Kribben com a candidat a ministre-president tot donant el 3 o 10

de novembre com a dates més probables per les noves eleccions. D'altra banda, mentre Günther Jansen, el president de l'SPD a Schleswig-Holstein sospita que en les accions contra els socialdemòcrates no tan sols hi ha membres del govern de CDU, sinó també persones provinents de determinats cercles econòmics, la CDU i l'FDP sospiten que l'SPD està implicat en tot l'afer, gràcies als contactes més que evidents entre el seu portaveu per a la premsa, Klaus Nilius, i Reiner Pfeiffer, com també les vacances forçades que donà al primer amb la intenció de fer-lo desaparèixer temporalment de l'esfera pública.

Pel que fa a la família, insisteix en l'assassinat com la causa de la mort de Barschel. La seva esposa, Freya, diu que l'última vegada que va parlar amb ell per telèfon, estava molt content i no donava ni de lluny la impressió d'un home que ha decidit llevar-se la vida. Eike Barschel, pel seu cantó, manifesta que el seu germà ha estat una víctima del poder de la premsa i que existeix un tèlex enviat per aquest des de Ginebra en el qual comunicava que arribaria dilluns dia 12 a Bonn, i que tenia una informació que aclariria el complot creat a l'entorn de la seva persona. Eike Barschel afegeix, també, que el contacte de Gran Canària (¿Robert Roloff?) implicava un gran risc, però que el llavors ministre-president l'assumí aduint que hi veia l'única possibilitat de reivindicar-se. Precisament, el 10 d'octubre, el dia abans de la mort, a dos quarts de deu del matí, un taxi deixava en el *bungalow* canari de Bahía Feliz una bossa i una maleta gran que eren recollides per Freya Barschel, i exactament una hora més tard, l'avió d'Iberia IB 554 s'enlairava de l'aeroport de Las Palmas en direcció Ginebra amb Uwe Barschel a bord.

L'obscura ombra de Pfeiffer

Reiner Pfeiffer és el personatge més interessant d'aquesta història, molt més que el protagonista aparent i, per descomptat, que Björn Engholm, el tercer en discòrdia.

No cal memoritzar noms ni dades ni llocs ni filiacions, al darrere sempre hi trobarem en Pfeiffer. ¿És un idealista, un traïdor, un infiltrat, un mercenari o simplement un home gris mancat d'afecte i amb una necessitat imperiosa de reafirmació? El millor retrat ens l'ofereixen un parell de cartes procedents d'Hamburg amb data 30 de setembre i 11 de desembre de 1.986 adreçades a ell per Axel Springer Ver-

lag AG, l'editorial més important de l'RFA, creada els anys quaranta pel mateix Axel Springer, que féu construir un edifici espectacular davant mateix del mur de Berlín per tal que els de l'RDA admiressin i envogessin el poder adquisitiu del món occidental. En la primera es diu: «Benvolgut Sr. Pfeiffer, li confirmem que a partir de l'u de gener de 1.987 o potser abans, entrarà a formar part del nostre «Objecte», per la qual cosa percebrà 9.000 marcs bruts mensuals» (unes 640.000 Ptes.). I en la

que data del 15 de desembre de l'any passat: Per fer un informe com a periodista expert sobre la possible rendibilitat, cas d'adquirir-la, d'una insignificant publicació gratuïta local de Bremen, Axel Springer Verlag va pagar a Pfeiffer 50.000 marcs (uns 3 milions 775.000 ptes.). L'informe signat per Pfeiffer ocupava una pàgina.

Després de saber que l'editorial Springer paga 100.000 pessetes per línia, no té res d'estrany que el Sr. Pfeiffer s'hagi posat a escriure com un boig

trada, s'intentà que fos algú de la Unió Demòcrata-Cristiana qui fes la denúncia, però ningú no va voler i finalment s'optà per la via anònima. Ahrendsen, com és lògic, diu que no en sap res.

Davant la Comissió de Kiel, Pfeiffer confessà que fou ell qui, fent-se passar per un tal Dr. Wagner, telefonà a Engholm i li digué que patia la SIDA. En aquest sentit, Engholm ha manifestat que ja va intuir que Pfeiffer i el Dr. Wagner eren la mateixa persona i que el rumor d'aquesta malaltia mortal no té cap altre objectiu que malmetre la imatge de l'SPD a les properes eleccions.

Mentrestant, amb la renúncia de la família a fer una segona autòpsia, l'enterrament d'Uwe Barschel després d'una cerimònia a la catedral de Lübeck amb assistència de més de cent periodistes malgrat la prohibició de càmeres fotogràfiques i de televisió, tanca una part de la història, la veritat de la qual s'intueix tèrbola i quasi inassolible.

Barschel, aïllat i abandonat pel seu propi partit, estava acabat abans de morir; Engholm, afectat o no per la SIDA, ha quedat tocat per sempre; i Pfeiffer s'acomia de la seva breu carrera d'home públic que omplia el seu estómac a 100.000 pessetes la línia, no sense abans, però, publicar les seves memòries a través de l'editorial del seu protector Axel Springer, que és la mateixa del diari d'extrema dreta *Bild Zeitung*.

Entre les preguntes que queden sense resposta, aquestes són potser algunes de les més significatives: ¿Per què la policia suïssa cercava només un taxista si van ser dos els taxis que Barschel va agafar a l'aeroport de Ginebra? Si fou suïcida, ¿quina era la funció de la tovallola que embenava la mà dreta del cadàver? I si fou assassinat, ¿quin sentit tenia l'extremada delicadesa dels seus botxins per obrir l'aixeta de l'aigua calenta en lloc de la freda, perquè no es refredés?

Les tesis policials es decanten en un noranta per cent més aviat per un suïcida escenificat per la mateixa víctima com un assassinat, però, ¿no seria també aquesta una intel·ligent forma d'assassinar?

En tot cas, el setmanari *Der Spiegel* (el mirall) en excel·lents relacions amb Pfeiffer i que amb el proverbi espanyol «El honor y el espejo se empanan con el más ligero aliento» encapçalava un dels capítols de la història que a través de les seves pàgines ha estat el detonant dels fets, haurà de tenir cura que, amb el ferum, no sigui el seu propi mirall el que s'enteli. □

Els socialdemòcrates Nilius i Engholm.

segona: «Benvolgut Sr. Pfeiffer, li confirmem que torna a entrar en vigor l'acord establert entre vostè i nosaltres amb validesa fins l'u de gener de 1.986». L'«Objecte» al qual fan referència ambdues cartes, directament la de setembre i indirectament la de desembre, no és altra cosa que la missió específica de treballar per Uwe Barschel tot mantenint informada de les seves activitats l'editorial.

És a dir, que Pfeiffer va arribar a ocupar el càrrec de portaveu personal del Dr. Barschel mitjançant un acord econòmic entre la cancelleria del *land* i Axel Springer Verlag, segons el qual la primera li abonaria un sou de 5.700 marcs (més de 400.000 ptes.) i la resta, fins a 9.000, la posaria el segon. És clar que aquesta, si més no, curiosa aliança té poc atractiu si se la compara amb una altra molt més llaminera

aquests últims temps tot descobrint els múltiples encants de la sempre soferta màquina d'escriure.

Divendres 23 d'octubre, després de negar-s'hi vuit dies abans acollint-se al dret d'excusació de testimoni, Pfeiffer comparegué finalment davant la Comissió Investigadora Parlamentària i ens aclarí alguns punts.

En les seves declaracions, que, no sense certa ingenuïtat, s'esperaven reveladores, explicà les circumstàncies de la seva contractació i com es féu la denúncia contra Engholm. Segons aquestes, Barschel li presentà personalment l'encàrrec d'investigar les declaracions d'impostos del líder de l'SPD el gener d'enguany com un tema calent, i per preparar la jugada s'acordà una reunió a tres en la qual participaren el mateix Barschel, el segon portaveu de la presidència, Ahrendsen, i ell. D'en-